

A X-a Conferință Națională multidisciplinară - cu participare internațională,
"Profesorul Dorin PAVEL - fondatorul hidroenergeticii românești",
SEBEȘ, 2010

CERINȚE EUROPENE VIZÂND PREVENIREA ACCIDENTELOR DE MUNCĂ ÎN ÎNTRINDERI MICI ȘI MIJLOCII

Constantin BUJOR, Aurel MANOLESCU
Mihai – Octavian VÎNTURACHE

EUROPEAN REQUIREMENTS ON THE PREVENTION OF THE WORKPLACE ACCIDENTS IN SMALL AND MEDIUM SIZED ENTERPRISES

Occupational Health and Safety represents today one of the most advanced field of the social policy of the European Union, due to the priority allowed to the risk at work prevention in all Member States. A safe and healthy working environment is an essential element of the quality of work. The European Commission enlarged the aim of its activities in favor of information, guidance and promotion of a healthy working environment, by paying particular attention to small and medium sized enterprises. The new Strategy on health and safety at work for 2007-2012 proposes to step up the EU ambition and to aim for a 25 % reduction in the total incidence rate of accidents at work by 2012 in EU-27, by improving health and safety protection for workers.

Cuvinte cheie: securitate și sănătate în muncă, accident de muncă, prevenire, riscuri profesionale

1. Introducere

Condițiile în care se desfășoară lucrul în întreprinderi au repercusiuni directe asupra eficienței și eficacității activităților, în special în cazul întreprinderilor mici și mijlocii (IMM). Indiferent de natura

acestor activități, mediul de lucru influențează motivația pentru efectuarea unei sarcini de muncă, precum și productivitatea acesteia.

Este demonstrată deja, de specialiștii cu preocupări în studii condițiilor de muncă, legătura cauzală între îndeplinirea obiectivelor unei organizații și gradul de satisfacție în muncă a personalului. Aptitudinea lucrătorilor, dar și atitudinea acestora față de sarcina de realizat reprezintă cerințe esențiale pentru o eficiență optimă.

În cazul unor condiții de muncă necorespunzătoare, activitățile unei întreprinderi vor fi afectate în sens negativ, chiar dacă s-a acordat o atenție deosebită selectării personalului, instruirii și supervizării acestuia. Un mediu de muncă impropriu determină apariția unor efecte negative: scăderea productivității, apariția greșelilor, creșterea indicilor de accidentare în muncă, o fluctuație mai mare a personalului etc. Este binecunoscută legătura cauzală între îndeplinirea obiectivelor unei organizații și gradul de satisfacție în muncă a personalului.

De altfel, ținând cont de necesitatea de a îmbunătăți calitatea și productivitatea în muncă, *Strategia comunitară 2007-2012 privind sănătatea și securitatea în muncă* promovează îmbunătățirea condițiilor de muncă în Statele membre ale Uniunii Europene, precum și realizarea de progrese considerabile în reducerea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale. În acord cu preocupările europene, România a statuat prin Legea nr.319/2006 obiectivul strategic de îmbunătățire a securității și sănătății în muncă pentru toți lucrătorii.

2. Accidente de muncă

Munca decentă însumează aspirațiile lucrătorilor în ceea ce privește condițiile lor de muncă. Ca urmare, ea implică o activitate mai eficientă a acestora asociată unui răspuns corect al angajatorului, care înseamnă realizarea securității și sănătății în muncă, o protecție socială a familiilor lucrătorilor, posibilități mai bune de dezvoltare a carierei și de integrare socială, libertatea de exprimare a opiniilor vizând prevenirea riscurilor profesionale, organizarea și participarea la luarea deciziilor care afectează sănătatea lucrătorilor, precum și egalitatea de șanse și tratament între bărbați și femei.

Studiul „*Safety in numbers*”, realizat în anul 2003 de Organizația Internațională a Muncii, arată că în întreaga lume au loc în fiecare an:

- 250 milioane accidente de muncă,
- 160 milioane cazuri noi de îmbolnăviri profesionale,
- 2 milioane de accidente de muncă mortale.

Aceasta înseamnă aproximativ 8 accidente de muncă în fiecare secundă și 4 accidente mortale în fiecare minut!

Statisticile furnizate de Inspekția Muncii prezintă situația din România în ceea ce privește dinamica producerii accidentelor de muncă, pe ani calendaristici.

Astfel, în anul 2007 au avut loc 4.398 accidente de muncă, din care 344 accidente mortale.

În anul 2008 au avut loc 4.592 accidente de muncă, din care 331 accidente mortale.

În anul 2009 au avut loc 3.476 accidente de muncă, din care 276 accidente mortale (figura 1).

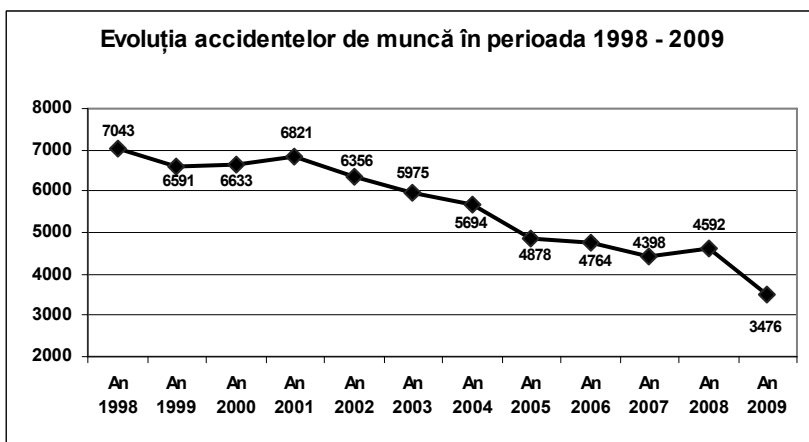

Fig. 1 Evoluția accidentelor de muncă în România în perioada 1998 - 2009

Evoluția numărului de accidente de muncă este caracterizată de o pantă ușor descendentă, ceea ce ar trebui să constituie un aspect pozitiv, însă nu trebuie scăpată din vedere aceeași pantă descendentă a evoluției numărului de lucrători angajați în economia românească pe perioada analizată.

Fenomenul migrației forței de muncă este de asemenea un factor important în analiza situației prezentate în figura 1.

Întreprinderile mici și mijlocii sunt recunoscute drept motorul economiilor locale și sursa cea mai importantă de locuri de muncă.

Din nefericire însă, un număr foarte mare de accidente de muncă se petrec tocmai la nivelul acestui tip de întreprinderi, datorită nivelului precar de finanțare și a faptului ca IMM-urile sunt preocupate mai mult de propria supraviețuire, decât de asigurarea unor locuri de

muncă sigure și sănătoase. Acest lucru afectează, în mod aproape egal, toate Statele membre ale Uniunii Europene.

Situația în anul 2009 privind accidentele de muncă produse în IMM-urile din România se prezintă în figura 2.

Astfel, în IMM-uri în anul 2009 au avut loc:

- 213 accidente de muncă (din care 69 mortale), în întreprinderi cu mai puțin de 9 lucrători;
- 611 accidente de muncă (din care 89 mortale), în întreprinderi cu un număr de lucrători cuprins între 10 și 49;
- 887 accidente de muncă (din care 56 mortale), în întreprinderi cu un număr de lucrători cuprins între 50 și 249.

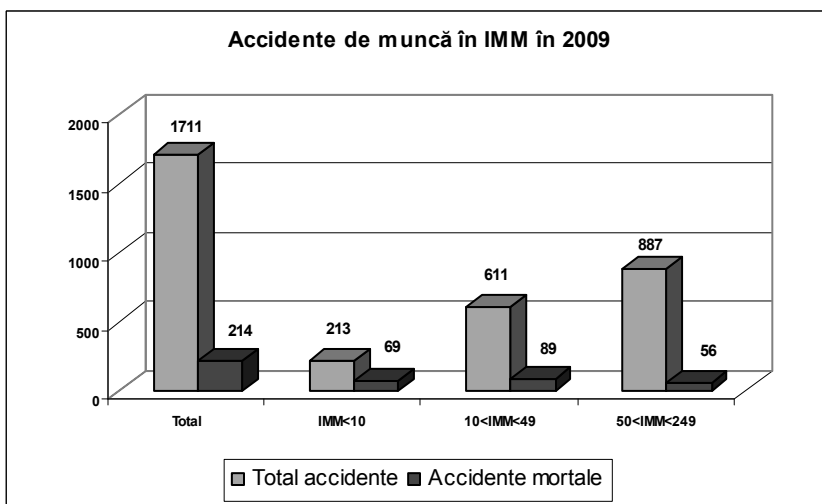

Fig. 2 Accidente de muncă în IMM-uri în anul 2009

După cum se observă, din totalul de 276 accidente de muncă mortale, 214 au avut loc în IMM. Având în vedere faptul că situații similare se regăsesc în majoritatea Statelor membre ale Uniunii Europene, în ultimii ani Comisia Europeană și-a focalizat preocupările din domeniul promovării securității și sănătății în muncă asupra IMM.

Asigurarea unei înalte competitivități trebuie să reprezinte o prioritate pentru conducerea oricărei organizații. Acest obiectiv trebuie să fie în acord cu toate regulile pieței, inclusiv cele privind respectarea cerințelor legislației de securitate și sănătate în muncă.

Competitivitatea întreprinderilor și gradul de implementare a măsurilor de securitate și sănătate în muncă sunt strâns legate între

ele. Din acest motiv și ținând cont de numărul însemnat de accidente de muncă, de cauzele și împrejurările în care se produc acestea, conducerea întreprinderilor trebuie să acorde o importanță sporită diminuării lor.

3. Cerințe europene privind securitatea și sănătatea în muncă

Securitatea și sănătatea în muncă reprezintă azi unul dintre principalele domenii de interes ale politicii Uniunii Europene datorită priorității acordate prevenirii riscurilor în muncă în Statele membre.

Aproximativ 150 milioane de zile de muncă sunt pierdute anual datorită accidentelor legate de muncă. Este un cost imens atât din punct de vedere economic, cât și din punctul de vedere al suferinței umane - a victimei și familiei acesteia - și, de asemenea, un cost imens pentru ansamblul societății. În figura 3, adaptată după Krüger, 1997, se prezintă o parte din părțile afectate de costurile accidentelor de muncă.

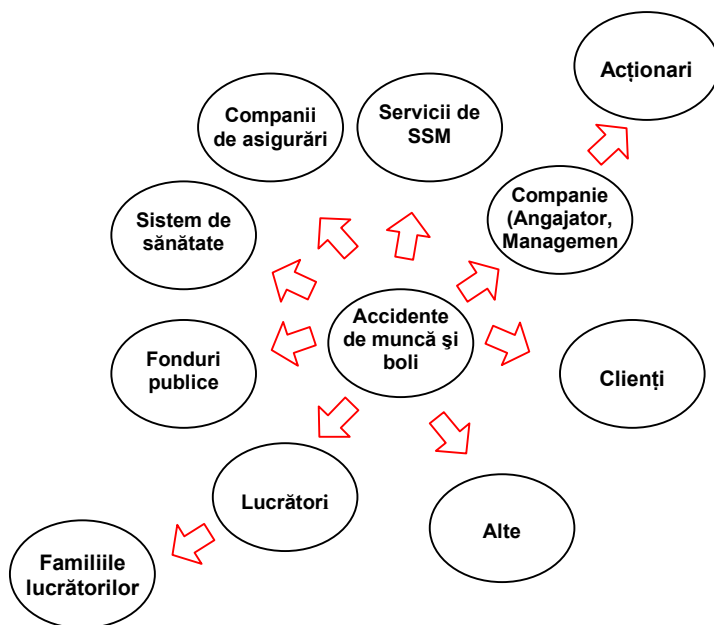

Fig. 3 Costuri implicate de accidentul de muncă

Accidentul de muncă înseamnă suferință și incapacitate temporară sau permanentă, care poate afecta lucrătorul atât în activitatea sa profesională, cât și în afara ei.

Repercusiunile accidentelor de muncă produse în IMM-uri sunt la fel de puternic resimțite. Întreruperile de activitate și publicitatea negativă care însoțesc un accident de muncă sunt doar câteva dintre consecințele suportate de întreprinderi. Acestea pot reprezenta costuri și pierderi importante pentru IMM-urile vulnerabile, care luptă pentru supraviețuire pe piață. Presiunile asupra fondului de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale cresc proporțional. Costurile estimate în Statele membre ca fiind datorate accidentelor de muncă variază între 1 și 3 % din produsul național brut.

Obiectivul stabilit de Uniunea Europeană la Consiliul European de la Lisabona (martie 2000) și, ulterior, la Nisa (decembrie 2000) este de a crea cât mai multe locuri de muncă cu o calitate mai bună. Iar securitatea și sănătatea în muncă reprezintă un element esențial al calității locurilor de muncă.

Strategia Comunității privind securitatea și sănătatea în muncă pentru perioada 2002-2006 a fost elaborată ca instrument de adaptare la schimbările societății și ale condițiilor de muncă.

Evaluarea rezultatelor aplicării acestei strategii a relevat rezultate generale bune, dar și lipsuri regretabile în domeniul măsurilor practice. Studiile realizate la nivelul Statelor membre privind condițiile de muncă evidențiază faptul că un număr însemnat de lucrători continuă să privească propria activitate drept periculoasă pentru securitatea sau sănătatea lor, astfel:

- aproape 28 % din lucrătorii europeni afirmă că suferă de probleme de sănătate, care nu se datorează unui accident, dar care sunt sau pot fi determinate de activitatea lor profesională ori agravate de aceasta;
- în medie 35 % din lucrători simt că actualul loc de muncă le pune sănătatea în pericol.

De asemenea, datorită dinamicii și modificărilor apărute pe piața muncii, aspectele de securitate și sănătate în muncă au trebuit redimensionate ținând cont de:

- schimbările demografice și creșterea vârstei populației active;
- noile tendințe de creștere a numărului de lucrători independenți, precum și a numărului de IMM-uri;
- mobilitatea tot mai accentuată a forței de muncă în spațiul european.

Odată cu accelerarea inovărilor și a progresului tehnologic natura riscurilor profesionale s-a modificat simțitor. Astfel, s-au diminuat riscurile profesionale determinate de echipamentele de muncă, dar au devenit tot mai răspândite afecțiunile musculo-scheletice, afecțiunile datorate stresului psihologic sau riscurilor emergente cum sunt violența la locul de muncă ori diferite tipuri de hărțuire.

Astfel, în anul 2007 a fost elaborat un nou document strategic al Uniunii Europene privind „*Îmbunătățirea calității și productivității în muncă: strategia Comunității în domeniul securității și sănătății în muncă pentru perioada 2007-2012*”.

Recunoscând faptul că absența unei protecții eficiente a lucrătorilor se poate solda cu absențe ca urmare a accidentelor de muncă și bolilor profesionale, *Strategia comunitară* își propune un obiectiv ambițios, și anume reducerea cu 25 % a ratei totale de incidență a accidentelor de muncă la 100.000 lucrători, până în 2012.

În vederea realizării acestui obiectiv, precum și pentru a sprijini eforturile IMM-urilor în această direcție, *Strategia comunitară* propune Statelor membre instrumente specifice, precum:

- garantarea unei implementări adecvate a legislației comunitare;
- susținerea IMM-urilor în aplicarea legislației din domeniul SSM;
- adaptarea cadrului juridic la schimbările din sfera muncii și simplificarea acestuia;
- elaborarea și punerea în aplicare a strategiilor naționale;
- încurajarea schimbărilor de comportament al lucrătorilor și stimularea angajatorilor în direcția unor abordări favorabile ale aspectelor privind sănătatea;
- dezvoltarea unor metode pentru identificarea și evaluarea noilor riscuri potențiale;
- îmbunătățirea monitorizării progreselor realizate;
- promovarea sănătății și securității la nivel internațional.

Pe de altă parte, Comisia Europeană a solicitat Statelor membre să ia măsuri pentru a facilita accesul la servicii de prevenire și protecție de bună calitate, acolo unde acestea nu sunt disponibile la nivelul întreprinderii. Această măsură are în vedere, în mod special IMM-urile, care au dificultăți în a asigura resursele umane necesare activităților de prevenire și protecție, în vederea realizării unor locuri de muncă sigure și sănătoase pentru toți lucrătorii.

Realizarea unor măsuri adecvate de securitate și sănătate în muncă în IMM-uri nu poate reprezenta un obiectiv realist, fără implicarea tuturor stakeholder-ilor în acțiunile de prevenire și protecție.

4. Concluzii

În baza cadrului legal european, a liniilor directoare stabilite prin Strategia comunitară, precum și a reglementărilor naționale armonizate, revine IMM-urilor sarcina de a utiliza cele mai bune instrumente și practici în demersul lor de îmbunătățire a securității și sănătății în muncă.

BIBLIOGRAFIE

- [1] Krüger, W., *Ökonomische Anreize-Möglichkeiten und Probleme eines modernen Arbeitsschutzsystems*, Neue Ansätze zur Kosten-Nutzen-Analyse des Arbeitsund Gesundheitsschutzes, Dortmund/Berlin, Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin, 1997.
- [2] Vînturache, M.O., *Contribuții la implementarea securității și sănătății în muncă în întreprinderile mici și mijlocii*, Teză de doctorat, ASE București, 2010.
- [3] * * * *Green Paper - Modernizing labour law to meet the challenges of the 21st century*, Commission of the European Communities, COM (2006) 708 final, Brussels, 2006.
- [4] * * * *Improving quality and productivity at work: Community strategy 2007-2012 on health and safety at work*, Commission of the European Communities, COM (2007) 62, final, Brussels, 2007.
- [5] * * * *Inventory of socioeconomic costs of work accidents*, European Agency for Safety and Health at Work, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2002.
- [6] * * * *Safety in numbers*, International Labour Office, Geneva, 2003.

Drd. Ing. Constantin BUJOR
Inspector șef, Inspectoratul Teritorial de Muncă București
Str. Radu-Vodă, nr. 26-26A, sector 4, București

Prof. Univ. Dr. Aurel MANOLESCU
Academia de Studii Economice din București
B-dul Dacia nr. 41, sector 1, București

Dr. Ing. Mihai – Octavian VÎNTURACHE,
Consilier, Inspekția Muncii,
Str. Matei Voievod, nr. 14, sector 2, București